

Riigikogu riigikaitsekomisjoni istungi protokoll nr 235

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 22. september 2026

Algus 13.30, lõpp 16.12

Juhataja: Peeter Tali (esimees)

Protokollija: Airi Ausmees (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Alar Laneman, Mati Raidma, Priit Sibul, Andres Sutt, Toomas Uibo

Komisjoni ametnikud: Aivar Engel (nõunik-sekretariaadijuhataja), Külli Jõgeda (nõunik)

Puudus: Kristo Enn Vaga

Kutsutud: Kaitseministeeriumi kaitsepoliitika asekanstler Mariliis Gross ja rahvusvahelise koostöö osakonna ametnik (1. päevakorrapunkt); kaitseminister Martin Herem, Kaitseministeeriumi kaitsevõime asekanstler Kadri Peeters, Kaitseväe juhataja kindralleitnant Andrus Merilo, Kaitseväe juhataja nõunik, Riigikontrolli peakontrolör Ines Metsalu-Nurminen, Riigikontrolli kommunikatsioonijuht Priit Simson, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse peadirektor Elmar Vaher, kaitseministri nõunik Erko Siitan (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Eesti-Soome kaitsekoostöö ülevaade Läänemere piirkonna taustal
2. Riigikontrolli kontrolliaruannete ja riigikaitsekomisjoni 13.11.2025. aasta raportis väljatoodud Kaitseministeeriumi valitsemisala puuduste kõrvaldamise tegevuskava

1. Eesti-Soome kaitsekoostöö ülevaade Läänemere piirkonna taustal

Mariliis Gross andis ülevaate Eesti-Soome kaitsekoostööst Läänemere piirkonnas ning vastas komisjoni liikmete küsimustele. Esitatud informatsioon on juurdepääsupiiranguga asutusesiseseks kasutamiseks.

2. Riigikontrolli kontrolliaruannete ja riigikaitsekomisjoni 13.11.2025. aasta raportis väljatoodud Kaitseministeeriumi valitsemisala puuduste kõrvaldamise tegevuskava

Peeter Tali tervitas külalisi ning andis sõna Riigikontrolli peakontrolörile.

Ines Metsalu-Nurminen tutvustas Riigikontrolli auditi „Riigi 2025. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ (lisa 1) ning tõi välja, et ei ole võimalik kinnitada Kaitseministeeriumi valitsemisala 1,2 miljardi euro väärtuses varude arvestuse õigsust, sest Kaitseväe varade haldamise andmestik sisaldab olulisi puudusi. Kontrollimisel

leiti korrastamata andmeid, sealhulgas null- ja negatiivsete väärtustega kirjeid ning juhtumeid, kus varad ei olnud infosüsteemides korrektselt kajastatud. Lisaks üksuste ülemate teadmiste peab varude arvestus olema usaldusväärselt digitaliseeritud ja ajakohane. Auditis juhti tähelepanu ka korduvatele puudustele hangete ja finantsjuhtimise dokumenteerimises, näiteks lepingute muudatuste fikseerimata jätmisele, ebakorreksetele ettemaksetele ning dokumentide mittevastavusele lepingutingimustega. Riigikontrolli hinnangul suureneb probleemide risk veelgi kaitsekulutuste kasvades. Auditis käsitleti mh Ukraina toetuseks tehtud hangetega seotud lepinguid, mille puhul olid kõik osapooled teadlikud riskidest, kuid lepingute järgi jäi nende riskide kandmise kohustus peamiselt Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusele (RKIK). I. Metsalu-Nurminen hinnangul on kõige olulisem küsimus see, kuidas Euroopa Komisjon hindab RKIK-i ja Kaitseministeeriumi tegevust, sest sellest sõltub, kas tehtud kulutused loetakse abikõlblikuks või mitte. Peamine risk riigieelarvele tuleneb võimalikest Euroopa Komisjoni edasistest otsustest nende kulude ja toetuste õiguspärasuse hindamisel.

Peeter Tali andis sõna kaitseminister Martin Heremile ning palus selgitada, kuidas kavatakse Riigikontrolli auditis tuvastatud probleemid lahendada, milline on konkreetne tegevuskava ning mida on võimalik järgmise nelja kuni kuue kuu jooksul saavutada.

Martin Herem nõustus Riigikontrolli auditi järeldustega ning ütles, et tegevuskava probleemide lahendamiseks on olemas. M. Heremi sõnul tuleb lähikuudel keskenduda mitte ainult auditis välja toodud puuduste kõrvaldamisele, vaid laiemalt Eesti riigikaitse valmisoleku suurendamisele. Vajadus on hinnata kaitsevõimet ajaperspektiivis, lähtudes võimalikust Venemaa ohust, ning eemaldada bürokraatlikud ja regulatiivsed takistused, mis aeglustavad olulisi kaitseprotsesse. Kaitseministeerium peab võtma aktiivsema rolli teiste valdkondade, näiteks hariduse, tervishoiu, energeetika ja elanikkonnakaitse ettevalmistamisel sõjalisteks kriisideks, pakkudes neile riskihinnanguid ja praktilisi juhiseid. Ühiskond peab olema paremini informeeritud võimalikest ohtudest ja nende maandamise võimalustest, et vähendada põhjendamatuid hirme ning suurendada valmisolekut. Olulisteks eesmärkideks nimetas ta Läänemere ühenduste kindlustamist, õhukaitse tugevdamist, Balti kaitsevööndi kiiremat arendamist ning kriitilise taristu kaitse parandamist. Vajalik on teha tihedamat koostööd ettevõtjatega, et need mõistaksid oma võimalikku rolli kriisi- ja sõjaolukorras ning oskaksid oma tegevust vastavalt planeerida. M. Herem tõi esile digitaliseerimise vajaduse, sealhulgas kaitsevaldkonna infosüsteemide arendamise ja andmehalduse parandamise, mida võivad praegu takistada liigsed riigisaladuse piirangud. Oluline on suurendada kogu ühiskonna valmisolekut võimalikeks julgeolekuohtudeks ning muuta kaitsesüsteem paindlikumaks ja tõhusamaks.

Kadri Peeters sõnas, et Kaitseministeerium on alates juuli lõpust tegelenud Riigikontrolli märkuste ja kontrollaruande põhjaliku analüüsimisega ning koostanud tegevuskava puuduste kõrvaldamiseks. Varasemast üldsõnalisemast lähenemisest on loobutud ning probleemid on jagatud konkreetseteks tegevusteks. Käesolevaks aastaks on kokku lepitud üheksa prioriteetset sammu, sealhulgas ladudes oleva vara ja varude ühtne käsitlemine kaitseotstarbelise varana, seisukorrakoodide kontrollimine, ostutellimuste korrastamine ning inventuuride läbiviimine. Inventuuride katseprojekt viiakse läbi Viru ja Alutaguse pataljonis, mille esialgsed tulemused on olnud positiivsed. Samuti tegeletakse Kaitseväe ja RKIK-i finantsjuhtimise korrastamisega, kuigi töö on osutunud keerulisemaks kui algselt eeldati. Protsessi juhtimine antakse uuele kaitseministeeriumi kantslerile ning vastutusala on jagatud ministeeriumi, Kaitseväe ja RKIK-i juhtide vahel. Teemat on arutatud ka Vabariigi Valitsuses ning tegevuskava rakendamine juba käib.

Meelis Kiili tunnustas M. Heremi valmisolekut teemasid sisuliselt arutada ning küsis tema hinnangut senisele kaitsepoliitikale ning vajalikele poliitilistele muudatustele. M. Kiili sõnas, et oluline on koostöö Kliimaministeeriumiga, sest praeguses energiajulgeoleku- ja

energiapoliitikas nähakse uut ohtu. Ta soovis ülevaadet meetmetest, mida on rakendatud Kaitseväe haldussuutlikkuse parandamiseks olukorras, kus kaitsekulud ja töökoormus on kiiresti kasvanud.

Martin Herem vastas, et Eesti kaitsepoliitika suurim puudus on olnud see, et riik ei planeeri oma kaitsevõime arendamist piisavalt selgelt ajaperspektiivis, lähtudes võimalikest ohtudest ja nende eeldatavast tekkimise ajast. Tema hinnangul takistavad valmisoleku parandamist nii hirm sõjateemadest avalikult rääkida kui ka liigne salastatus, mille tõttu ei pruugi näiteks energeetikasektor saada vajalikke ohuhinnanguid ja juhiseid. Kaitseministeeriumi ülesanne on anda teistele valdkondadele aus riskikirjeldus ja võimalikud vastumeetmed, kuid nende elluviimine jääb teiste ministeeriumide ja organisatsioonide vastutada. Ta väljendas valmisolekut kõiki neid teemasid aktiivselt arutada ja edasi viia ning sõnas, et probleem ei seisne niivõrd Kaitseväe tegevuses, kuivõrd selles, et senine poliitika ei ole olnud Eesti julgeolekuvajaduste jaoks piisav.

Mati Raidma tõi välja võimaliku segaduse mõistete „vara” ja „varu” kasutamises ning küsis nii ministrit kui ka Riigikontrollilt, kas neid kasutatakse sünonüümidenä või tähistavad need erinevaid asju. Ta leidis, et terminoloogia peaks olema üheselt mõistetav, sest selgus aitaks paremini aru saada nii auditi tähelepanekutest kui ka varade ja varude arvestusest ning kasutamisest. Näitena tõi ta küsimuse, kas õppustel kasutatakse varu või vara ning kas nende mõistete eristamine on kõigile osapooltele üheselt selge või kasutatakse neid praktikas läbisegi.

Ines Metsalu-Nurminen selgitas, et mõisted „vara” ja „varu” ei ole sünonüümid, vaid neil on raamatupidamises ja riigimajanduse arvestuses erinev tähendus. „Vara” on üldmõiste, mille alla kuuluvad nii põhivarad, varud kui ka väheväärtuslikud varad. Põhivarad on suurema väärtusega ja pikaajaliseks kasutamiseks mõeldud esemed, näiteks relvasüsteemid. Varud on seevastu tavaliselt tarbitavad või ühekordselt kasutatavad esemed, näiteks laskemoon, mille kõrge maksumus ei muuda selle olemust varuna. Lisaks on olemas väheväärtuslikud varad, nagu näiteks väikese väärtusega tarbeesemed, mille üle ei peeta tavapäraselt raamatupidamislikku arvestust. Auditis käsitletud 1,2 miljardi euro suurune summa puudutas just varusid, mille hulka kuulub ka suur osa kallist laskemoonast, laskeseadmed ise on põhivarad, mitte varud.

Raimond Kaljulaid tõi võrdluseks varude arvestuse erasektori suurte organisatsioonidega ning leidis, et tegemist peaks olema hallatava suurusega süsteemiga. Ta küsis, kas probleemide lahendamisel tuleks prioriteediks seada sellise süsteemi loomine, mis tagaks, et kõik uued tehingud ja varade liikumised kajastatakse edaspidi korrektselt, ning alles seejärel tegeleda minevikus tekkinud vigade parandamisega, või tuleks mõlemat teha paralleelselt? Kas Kaitseministeeriumi tegevuskava on piisavalt konkreetne, ajastatud ja vastutajatega seotud, et selle täitmist oleks võimalik regulaarselt jälgida ning hinnata? Avalikkuse jaoks on oluline täielik ülevaade ja usaldus selle vastu, et kogu vara ja varud on korrektselt arvel ning riigi raha kasutatakse läbipaistvalt.

Ines Metsalu-Nurminen vastas, et probleemide lahendamine koosneb kahest paralleelsest ülesandest. Esmalt tuleb korrastada tänased tööprotsessid, et kõik uued ostud ja varade liikumised jõuaksid edaspidi õigesti ning õigeaegselt infosüsteemidesse nii koguseliselt kui ka väärtuseliselt. Selleks ei piisa üksnes tegevuskavast, vaid oluline on, et töötajad mõistaksid oma rolle, saaksid vajalikku väljaõpet ning kasutaksid uusi infosüsteeme korrektselt. Vastasel juhul jätkub vigade kuhjumine ka tulevikus. Samal ajal tuleb parandada ka minevikust pärinevad puudused. Selleks on vajalikud inventuurid, mille käigus tuvastatud erinevused tuleb põhjalikult selgitada ja infosüsteemides korrektselt kajastada. Ainuüksi varade üle lugemisest ei piisa, kui tulemusi ei kanta süsteemidesse ja arvestust ei korrigeerita. Tegevuskavas peavad olema konkreetsed vastutajad ja tähtajad, Riigikontrollile augusti lõpus

esitatud versioonis ei olnud kõik tähtjad veel lõplikult kokku lepitud ning täpsustamist vajab, kas nüüdseks on nii tähtjad kui ka vastutajad tegevuskavas selgelt määratud.

Kadri Peeters sõnas, et tänaseks on tähtjad olemas ja ka vastutajad.

Andrus Merilo sõnas, et Kaitseväge varade ja varude haldamist ei saa täielikult võrrelda tavapärase kaubandussektoriga, sest kaitsevarustuse väärtus muutub kasutuse käigus ja selle üle tuleb pidada märksa keerukamat arvestust. Näiteks võib uus kiiver olla ostuhetkel kindla väärtusega, kuid pärast kasutamist ja tagastamist tuleb selle seisukord ja väärtus uuesti hinnata. Kaitseväge põhitegevus ei ole laomajandus ning aastate jooksul toimunud tsentraliseerimine on vähendanud üksuste juures olevat tugipersonali, sealhulgas finants- ja haldusspetsialistide tuge, mis muudab arvestuse pidamise keerulisemaks. Probleemide lahendamiseks on koostatud konkreetne tegevusplaan koos tähtaegade ja vastutajatega. Vastutus on selgelt paika pandud: sisulise töö eest vastutab peastaabiülem, kuid lõplik vastutus jääb Kaitseväge juhatajale. Plaan on mõõdetav ning võimaldab jälgida, kas kokkulepitud tegevused saavad õigeaegselt ja nõuetekohaselt ellu viidud. Samas möönis ta, et muutunud julgeolekuolukord võib teatud tegevuste tähtaegu mõjutada. Oluline on infosüsteemide ajakohastamine ja suurem automatiseerimine, mis aitaks vähendada käsitööna tehtava arvestuse vigu. Üle tuleb vaadata salastatuse nõuded, sest osa andmeid võiks olla paremini hallatavad ilma liigsete piiranguteta. Põhivara arvestuse valdkonnas on juba märgatavat edenemist saavutatud ning ülejäänud probleemid on lahendatavad selge tegevuskava alusel.

Priit Sibul küsis, kas kaitseminister kavatseb lähikuudel üle vaadata ka strateegilised dokumendid, näiteks riigikaitse arengukava? P. Sibul tõstatas küsimuse energiataristu julgeoleku kohta, viidates Eleringi korraldatavale gaasijaamade hankele. Ta sõnas, et erinevalt riigieelarvest rahastatavatest kaitsehanketest ei läbi sellised investeeringud otseselt valitsuse ega parlamendi kontrolli, kuna nende kulud kajastuvad võrgutariifides. Millised võimalused on kaitseministril mõjutada otsuseid selle üle, kuidas ja kui hästi kaitstult kriitilist energiataristut rajatakse, kas rajatise ehitatakse maa peale, tugevdatud kaitseehitistena või maa alla, ning kuidas tagada, et riigikaitsele kaalutlused oleksid nende investeeringute tegemisel piisavalt arvesse võetud?

Martin Herem vastas, et ei ole veel piisavalt kursis kõigi detailidega ega soovi anda lõplikke hinnanguid strateegiliste dokumentide võimalike muudatuste kohta. Energiataristu küsimuses rõhutas ta aga põhimõtet, et Kaitseministeeriumi roll on anda teistele asutustele ja ettevõtetele selge ohuhinnang ning kirjeldada võimalikke lahendusi, mitte teha nende eest lõplikke investeeringu- või ärilisi otsuseid. Kaitsevaldkond saab pakkuda vajalikke sisendeid ja hinnanguid riskide kohta, lõplikud rahalised ja juhtimisotsused kuuluvad ministrite ning vastutavate organisatsioonide pädevusse.

Alar Laneman tänas ministrit senisest avatuma ja aktiivsema lähenemise eest, selline hoiak on olnud ammu vajalik. Ta märkis ajaloolise täpsuse huvides, et kriitilise taristu, eriti energeetika kaitsmise teemadel on Kaitseministeerium ja kaitsevaldkonna esindajad ettevõtete ning Eleringiga rääkinud juba aastaid. Probleem ei olnud niivõrd teavitamise puudumises, vaid selles, et hoiatusi ja soovitusi ei võetud alati piisava tõsidusega. A. Laneman küsis, millal on realistlik tähtaeg, mil kõik peamised puudused on kõrvaldatud? Kes vastutab tegevuskava elluviimise eest praegu, enne uue kantsleri ametisse asumist, ning kelle kinnitatud ja juhitud plaaniga täpselt tegemist on. Uue kantsleri tulek ei tohiks tähendada juhtimisvaakumit ning vastutus peab olema selgelt määratud juba praegu.

Kadri Peeters sõnas, et tegevuskava on üles ehitatud kolmes etapis ning selle elluviimist nähakse mitmeaastase protsessina. Esimene etapp kestab 2026. aasta augustist kuni 2027. aasta veebruarini ja keskendub puudustele, mis on seotud 2026. aasta majandusaasta aruande auditiga ning Riigikontrolli poolt välja toodud tähelepanekutega. Teine etapp hõlmab järgmise auditi käigus esile kerkivate probleemide lahendamist ning kolmas etapp kestab 2028. aasta

märtsist kuni 2029. aasta veebruarini, keskendudes järgmise majandusaasta aruande puuduste kõrvaldamisele. Selline lähenemine valiti, kuna ministeerium on jõudnud järeldusele, et probleeme ei ole võimalik kiiresti lahendada ning vaja on pikaajalist ja järjepidevat tööd. Uue kantsleri ametisse asumiseni juhib protsessi kantsleri kohusetäitja, õigushalduse asekancler Margit Gross. Tegevuskava on ametlikult kinnitatud ning sellel on endise kaitseministri Hanno Pevkuri allkiri. Uut kaitseministrit Martin Heremit on tegevuskava sisust juba lühidalt teavitatud ning talle antakse peagi põhjalikum ülevaade.

Leo Kunnas sõnas, et avalikkusele tuleks selgemalt kommunikeerida, et kaitsevõime seisukohalt kriitilised relvad ja laskemoon on olemas ning probleem puudutab eelkõige nende kajastamist ja haldamist. Ta viitas varasematele raskustele TAKS-süsteemi kasutamisel, mille puhul ranged riigisaladuse nõuded olevat takistanud süsteemi tõhusat toimimist. Kas uus pilvepõhine TAKS 365 võimaldaks kasutada kaasaegseid tehnoloogiaid nii, et samal ajal oleks lahendatud ka riigisaladuse kaitsega seotud vastuolud. Varade inventeerimine ja infosüsteemide uuendamine tuleks siduda ühtseks tervikuks, et pärast inventuure jõuaks korrastatud teave kohe uude süsteemi ega tekiks olukorda, kus probleemid mõne aja pärast uuesti korduvad. Aastaid kestnud vastuolu arvestusvajaduste ja salastatusnõuete vahel vajab lõplikku lahendamist, et kogu süsteem muutuks usaldusväärseks ja jätkusuutlikuks.

Andrus Merilo sõnas, et kaitsevaldkonna infosüsteemide ja andmehalduse probleemide lahendamisel ei ole pilveteenustele üleminekule sisuliselt alternatiivi. See üleminek tuleb teha võimalikult kiiresti, kuid samas turvaliselt, sest vastasel juhul jäädakse tehnoloogilises arengus maha. Tegemist ei ole ainult Eesti, vaid ka NATO ees seisva väljakutsega. Tehnoloogia on vaid osa lahendusest ning paralleelselt tuleb lihtsustada ja korrastada ka organisatsiooni enda protsesse ja töökorraldust. Relvastuse ja sõjapidamiseks vajalike varude olemasolus probleemi ei nähta ning peamised raskused puudutavad varade väärtuse arvestust, ümberhindamist ja finantshalduse protsesse. Oluline on järjepidev areng ja liikumine õiges suunas. Tehnoloogilised uuendused, sealhulgas pilvelahendused, ei valmi kiiresti ning osa protsessidest jääb veel mõneks ajaks käsitsi hallatavaks. Süsteemi toimimist mõjutavad mitmed tegurid, mis ei sõltu üksnes Kaitseväest või Kaitseministeeriumist. Plaanis on läbi viia mahukas täisinventuur eesmärgiga saada olukorrast täielik ülevaade. Inventuur hõlmab 18. oktoobri seisuga olemasolevat vara ning selle tulemused peavad olema valmis 7. detsembriks. Selle eesmärk ei ole üksnes auditi soovitude täitmine, vaid ka usaldusväärse lähtepunkti loomine enne uutele infosüsteemidele üleminekut, et olemasolevaid vigu ei kantaks automaatselt edasi uude süsteemi. Vajadus on leida tasakaal riigisaladuse nõuete ja kaasaegsete digilahenduste kasutamise vahel, sest liiga jäik salastatus võib hakata takistama nii juhtimist kui ka igapäevast töökorraldust.

Mati Raidma küsis Riigikontrolli ettekandes mainitud 1,2 miljardi euro suuruse varude mahu kohta, kui suure osa see summa moodustab kogu kaitsevaldkonna varudest ning, kas kogu varude kogumaht on avalik teave või mitte? Kas 1,2 miljardi euro suurusesse varude arvestusse kuuluvad ka HIMARS-süsteemidega seotud varad?

Ines Metsalu-Nurminen vastas, et 1,2 miljardit eurot kajastab kaitsevaldkonna varusid, mis olid finantsarvestuses arvele võetud. Tegelik varude väärtus peaks olema suurem, sest osa varusid on jäänud arvele võtmata kahel põhjusel: mõnel juhul muudeti Kaitseministeeriumi valitsemisalas arvestusreegleid, mille mõju hinnatakse vähemalt 100 miljonile eurole, ning teistel juhtudel ei jõudnud soetatud varud õigeaegselt raamatupidamisse, mille mõju on ligikaudu 300 miljonit eurot. Seetõttu ei saa Riigikontroll kinnitada, milline oli varude tegelik väärtus 31. detsembri 2025 seisuga. 1,2 miljardi euro suurune saldo ei kajasta tõenäoliselt kogu varude tegelikku mahtu ning Riigikontroll ei suutnud auditi käigus täpselt hinnata, kui palju suurem õige summa olema peaks. Auditi peamine tähelepanek oligi, et varude arvestus ei ole piisavalt usaldusväärne. HIMARS-süsteemid kuuluvad tõenäoliselt põhivara hulka, mitte varude hulka.

Priit Sibul juhtis tähelepanu näilisele vastuolule: kui õppustel antakse varustus välja ja võetakse tagasi täpsete nimekirjade, ülelugemiste ning allkirjade alusel, siis kuidas saavad samal ajal tekkida olulised probleemid varude arvestuses. Kas probleem peitub Riigi Tugiteenuste Keskuse (RTK), Kaitseministeeriumi, RKIK-i ja Kaitseväe vahelises süsteemis või hoopis kaitsevaldkonna sisemistes protsessides, millal on oodata kaasaegseid lahendusi, mis sellised vead välistaksid.

Ines Metsalu-Nurminen vastas, et RTK kehtestab küll riigiasutustele üldised raamatupidamise ja arvestuse põhimõtted, kuid ta saab tugineda ainult sellele informatsioonile, mille Kaitsevägi ja Kaitseministeeriumi valitsemisala talle edastavad. RTK-l puudub võimalus kaitsevaldkonna andmeid iseseisvalt kontrollida ning seetõttu sõltub arvestuse õigsus sellest, kui korrektselt ja õigeaegselt info süsteemidesse sisestatakse. Varasemalt kehtis kaitsevaldkonnas erand, mille tõttu kõiki varusid bilansis ei kajastatud, kuid see erand kaotati Kaitseministeeriumi ja Rahandusministeeriumi kokkuleppel. Kuigi andmevahetuse protsesse on aja jooksul parandatud, näitab audit, et süsteem ei toimi endiselt piisavalt hästi ja osa infot ei jõua õigel ajal arvestusse. Mõnes laos kasutatakse endiselt suurel määral paberipõhiseid töövõtteid ning laopidajad eelistavad osa arvestusest teha käsitsi. Kasvavate varumahtude ja ladude arvu juures ei ole selline lähenemine enam jätkusuutlik. Enne uute tehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõttu tuleb esmalt korrastada olemasolevad andmed ja protsessid, sest vastasel juhul kantakse olemasolevad vead lihtsalt uude süsteemi üle.

Andrus Merilo sõnas, et reservväelaste varustamine toimub praegu suures osas paberkandjal: varustus antakse inimesele välja üksikute esemete kaupa, need kontrollitakse üle ja allkirjastatakse ning sama toimub varustuse tagastamisel. Kuigi süsteem toimib, on see töömahukas ega sobi hästi suurte mahtude või kiire mobilisatsiooni vajadustega. Ladudes on kaupade asukohad küll korrektselt märgistatud, kuid väljastamine toimub endiselt käsitsi dokumente täites, mitte digitaalsete lahenduste abil. Seetõttu ei liigu andmed automaatselt infosüsteemidesse ning hiljem tuleb teha täiendavaid käsitsi sisestusi, mis suurendab vigade tekkimise riski. Probleemi lahendaks terviklik digitaliseerimine, kus varustuse väljastamine, tagastamine ja laoliikumised registreeritakse automaatselt ning info liigub otse vastavatesse süsteemidesse. Ühe sõduri varustusse kuulub sadu erinevaid esemeid ning nende haldamine eraldi kirjetena on ebaefektiivne, seetõttu soovitakse üle minna üksikesemete asemel komplektipõhisele arvestusele. Paralleelselt tehniliste lahendustega vaadatakse üle ka senised protseduurid, et muuta süsteem lihtsamaks ja kasutajasõbralikumaks. Lõppeesmärk on teha protsess võimalikult lihtsaks võitleja jaoks, samal ajal kui vajalik arvestus ja haldus toimivad taustal automaatselt.

Kadri Peeters selgitas, et arvestusprobleemidel on kaks omavahel seotud, kuid erinevat poolt. Üks puudutab finantsarvestuse infosüsteeme, kus praegune lahendus vajab väljavahetamist, sest olemasolev süsteem liigub pilvepõhisele platvormile, mida Kaitseministeeriumi valitsemisalas praeguste nõuete järgi kasutada ei saa. Seetõttu töötatakse välja uut materjalimajanduse infosüsteemi, mille kasutuselevõtt on hinnanguliselt mitmeaastane protsess. Teine ja laiem eesmärk on viia kogu Kaitseväe materjalimajandus nüüdisaegsele tasemele. Selleks on käivitatud programm, mis keskendub protsesside digitaliseerimisele, uue taristu arendamisele (sealhulgas ladude süsteemile) ning andmepõhise juhtimise juurutamisele. Plaanis on kasutada muu hulgas triipkoode ja muid lahendusi, mis muudaksid varustuse arvestuse ja väljastamise kiiremaks ning täpsemaks. Tegemist on Kaitseväe jaoks väga suure organisatsioonilise muutusega, mis eeldab tööprotsesside ümberkorraldamist ning on seetõttu keerukam ja ajamahukam, kui esialgu loodeti.

Raimond Kaljulaid sõnas, et auditi eesmärk ei ole väita, et varud või vara puuduvad, vaid hinnata, kas esitatud andmed on usaldusväärsed. Nagu eraettevõtete puhul kinnitab audiitor majandustulemuste õigsust, peab ka Riigikontroll saama kinnitada, et Kaitseministeeriumi valitsemisala varade ja varude kohta esitatud andmed on korrektsed. Seni, kuni sellist

kinnitust ei ole võimalik anda, jääb nende andmete usaldusväärsus küsimärgi alla. Laoarvestus ja raamatupidamine ei ole ühegi organisatsiooni põhitegevus, kuid need on vajalikud tugifunktsioonid, et tagada vara ja raha korrektne kasutamine. Lisaks varude arvestuse probleemidele viidati auditis tuvastatud puudustele hangete ja lepingute haldamisel, sealhulgas juhtumitele, kus ettemakseid ei tasaarveldatud pärast kaupade saabumist või kus probleemsetele tarnijatele tehti jätkuvalt makseid vaatamata kohustuste täitmata jätmisele. Kuidas sellised juhtumid said süsteemis tekkida ning miks ei käivitunud piisavad kontrollimehhanismid riskide varaseks avastamiseks ja lahendamiseks?

Elmar Vaher vastas, et probleem oli selles, et Ukraina abistamiseks kasutatud välisvahendite ja doonorrahaga seotud hangete menetlemine ei allunud samadele kontrolli- ja juhtimisprotsessidele, mida rakendatakse riigieelarveliste vahendite kasutamisel. Seetõttu ei olnud tehingud piisavalt dokumenteeritud ega jälgitavad ning nüüd tuleb tagantjärele otsida ja taastada otsuste ning tegevuste kohta käivaid materjale. Ettemaksetega seotud probleem tulenes suuresti sellest, et doonorrahaga tehtud hanked toimusid tavapärasest kontrollisüsteemist väljaspool. Kui need oleksid olnud kaasatud samadesse protsessidesse nagu riigieelarvelised hanked, oleksid ettemaksed, nende põhjendatus ja hilisem tasaarvestamine olnud paremini dokumenteeritud ning ka Kaitseministeeriumi järelevalve all. Praktikas sõlmiti lepinguid ja tehti korduvaid ettemakseid ilma piisava ülevaate ja kontrollita, mis võimaldas probleemidel tekkida ja pikalt märkamata jääda.

Peeter Tali küsis, kas Riigikontroll on Kaitseministeeriumi koostatud tegevuskavaga rahul?

Ines Metsalu-Nurminen vastas, et Kaitseministeeriumi koostatud tegevuskava on Riigikontrolli poolt läbi vaadatud ning nende hinnangul sisaldab see kõiki vajalikke tegevusi auditis tuvastatud probleemide lahendamiseks. Kava on väga ambitsioonikas nii tegevuste mahu kui ka tähtaegade poolest ning selle elluviimine saab olema keeruline. Ta sõnas, et tegevuskava edu ei sõltu üksnes protseduuride ja reeglite muutmisest, vaid eelkõige inimestest, kes peavad neid muudatusi igapäevatoos rakendama. Seetõttu on oluline, et töötajad kõikidel tasanditel mõistaksid, mis nende töös muutub, millised on uued nõuded ning kuidas neid praktikas täita. Riigikontrolli hinnangul õnnestub tegevuskava ainult siis, kui kogu organisatsioon tuleb muudatustega kaasa ning ühine arusaam jõuab kõigi osapoolteni, kes vastutavad selle elluviimise eest.

Peeter Tali sõnas, et riigikaitse rahastamise maht eeldab avalikkuse tugevat usaldust ning küsis, milliseid täiendavaid samme võiksid poliitiline juhtkond, Kaitseministeerium, Kaitsevägi ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus usalduse taastamiseks teha. Millised on Riigikontrolli soovitusel lisaks juba koostatud tegevuskavale?

Ines Metsalu-Nurminen vastas, et varasema tegevuskava peamine puudus oli see, et see jäi liiga üldsõnaliseks: tegevustele ei olnud määratud konkreetseid vastutajaid ega tähtaegu ning nende täitmist ei jälgitud järjepidevalt. Seekord tuleb iga tegevus siduda selgete vastutajate ja ajakavaga ning kontrollida regulaarselt, kuidas eesmärkide täitmine edeneb. Tegevuskava ei tohiks jääda ainult formaalseks dokumendiks, vaid selle täitmist tuleb pidevalt üle vaadata nii ministeeriumi juhtkonna tasandil kui vajadusel ka riigikogu komisjonis. Kui mõni tegevus jääb tegemata või venib, tuleb välja selgitada põhjused ning otsustada, kas probleem tuleneb ressursside puudusest, õiguslikest takistustest või muudest asjaoludest, ning seejärel rakendada vajalikud lahendused, et eesmärgid saaksid siiski täidetud.

Kadri Peeters nõustus Riigikontrolli tähelepanekutega ning rõhutas, et varasema aasta tegevused ei olnud olematud, kuid muudatused ei jõudnud piisavalt hästi kogu organisatsioonini. Tema hinnangul ei ole suurim probleem enam see, mida tuleb teha, sest vajalikud tegevused on teada, vaid see, kuidas need tegelikult ellu viia. Edu sõltub sellest, kas nii Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus kui ka Kaitsevägi suudavad vajalikud muudatused omaks võtta, neid järjepidevalt rakendada ning tagada töötajate pühendumuse nende

elluviimisele. Peamiseks väljakutseks peetakse seega praktilist teostust ja organisatsioonisisest muutuste juhtimist.

Raimond Kaljulaid juhtis tähelepanu sellele, et kui Riigikontroll peab tegevuskava ambitsioonikaks, siis võib tekkida risk, et seatud tähtajad ei ole saavutatavad. Ta soovitas Kaitseministeeriumil tegevuskava veel kord üle vaadata ja hinnata realistlikult, kui palju aega erinevad tegevused tegelikult nõuavad, et vältida olukorda, kus eesmärged ei suudeta lubatud ajaks täita ning tekib mulje tegevuskava ebaõnnestumisest.

Kadri Peeters ütles, et kuigi mõni tegevus võib esialgu tunduda väga ambitsioonikas, ei tohiks see automaatselt tähendada, et sellest tuleb loobuda või tähtaegu pidevalt edasi lükata. Parem seada nõudlikud eesmärgid ja püüda tulemusi saavutada, kui lükata lahendusi lõputult tulevikku. Näitena tõi ta Kaitseväge inventuuride läbiviimise, mille puhul peeti veel paar kuud tagasi aasta lõpuks lõpetamist ebarealistlikuks, kuid nüüd nähakse seda juba saavutatava eesmärgina ning ambitsiooniks on inventuurid siiski selleks ajaks lõpule viia.

Andrus Merilo lisas, et tegevuskava ambitsioonikus tuleneb eelkõige muutlikust julgeolekuolukorrast ja põhineb praegustel teadmistel ning võimalustel. Kui julgeolekuolukord muutub ja Kaitseväel tuleb keskenduda uutele prioriteetidele või tõsta valmisolekut, võib see mõjutada ka tegevuskava tähtaegu ning siis tuleb sellest ausalt teada anda. Varasema tegevuskava eesmärkide mittetäitmist põhjendas ta sellega, et Kaitseväge pidi reageerima ootamatutele ja kiireloomulistele julgeolekualastele arengutele, mis võtsid tähelepanu ja ressursid muudelt tegevustelt. Praeguse tegevuskava puhul on Kaitseväge seatud eesmärkidega nõus ja püüab need saavutada, kuid vajadusel ollakse valmis plaane ümber hindama ning muudatustest avatult teavitama.

Alar Laneman sõnas, et usaldus on riigikaitse oluline osa ning kuigi auditi tulemused on tekitanud suurt tähelepanu, ei tähenda see automaatselt, et kogu süsteem oleks läbi kukkunud. Tema hinnangul tuleb avalikkusele selgelt kommunikeerida, millises etapis tegevuskava täitmine parasjagu on, millised sammud on juba tehtud ja kui palju tööd on veel ees. Tegevuskava elluviimine ja Riigikontrolli lõplik hinnang selle tulemustele on kaks erinevat asja ning kõiki organisatsioone hinnatakse samade põhimõtete alusel. Lõppeesmärk peab olema kaitsevõime ja lahinguvalmidus, kuigi samal ajal tuleb tagada ka korrektne vara- ja laoarvestus. Kas uued protseduurid, infosüsteemid ja juhtimismudelid toimivad ka kriisi- või sõjaolukorras, mitte ainult rahuajal?

Ines Metsalu-Nurminen selgitas, et auditi eesmärk ei olnud hinnata Kaitseväge lahinguvalmidust ega sõjalist võimekust, vaid keskendus varade ja varude arvestuse korrektsusele. Auditi keskmes on ka strateegiliselt olulised ja väga suure väärtusega varud, eelkõige laskemoon. Laskemoon moodustab olulise osa Kaitseväge varudest ning peab olema õigesti arvele võetud, nõuetekohaselt kajastatud ja selle väärtus peab jõudma raamatupidamisse. Seetõttu on täpne varude arvestus oluline nii finantsjuhtimise kui ka riigivara üle kontrolli tagamise seisukohalt.

Priit Simson lisas, et Kaitseväge valmisoleku hindamine ei olnud käsitletava auditi eesmärk, kuid selle kohta on valmimas eraldi Riigikontrolli audit. Ressursside ja sõjalise võime vaheline seos on otsene ning varade ja varude korrektne arvestus ei ole pelgalt bürokraatlik küsimus. Kui varade arvestus ei ole korras või dokumentatsioon puudulik, on keeruline väita, et süsteem tervikuna toimib hästi. Seetõttu on korrektne arvepidamine oluline nii finantsjuhtimise, läbipaistvuse kui ka kaitsevõime toetamise seisukohalt.

Andrus Merilo ütles, et materiaalne lahinguvalmidus on Kaitseväge jaoks väga oluline ning auditis esile toodud puudusi ei tohi tõlgendada nii, nagu neid ei teadvustataks või nendega ei tegeletaks. Just üksuste ülemate paremaks toetamiseks on tehtud ettepanek luua täiendavaid ametikohti, millele on saadud põhimõtteline heakskiit. Eesmärk on kaasata spetsialiste, kes

aitaksid üksustel toime tulla varade, laskemoona ja raamatupidamislike protseduuridega seotud ülesannetega, mis ei kuulu otseselt sõjalise juhtimise põhikompetentsi. Senine lähenemine, kus ülem teadis küll oma lao tegelikku seisut, kuid dokumentatsioon ja arvestus ei olnud korras, ei ole vastuvõetav. Seetõttu on vajadus tugevdada tugisüsteeme ja kompetentsi, et nii tegelik materiaalne valmisolek kui ka selle dokumenteerimine ja arvestus oleksid võrdselt korrektsed.

Andres Sutt küsis Riigikontrolli esindajalt, kas auditi käigus jõuti järeldusele, et Kaitseväge varade haldamisel kasutatav analoogne või osaliselt käsitsi toimiv süsteem on sisuliselt vigane ja ebausaldusväärne või seisneb probleem peamiselt selles, et süsteem on ajale jalgu jäänud, aeglane ning ei võimalda töötada tänapäeva ootustele vastava kiiruse ja tõhususega.

Ines Metsalu-Nurminen sõnas, et auditis tuvastatud probleemid ei sõltu sellest, kas kasutatakse analoog-, digi- või hübriidsüsteemi, vaid sellest, et varude arvestuse alusandmed ei ole korras. Kontrolli käigus leiti varusid, millel puudus kogus või väärtus, esines kirjeid, kus väärtus oli olemas, kuid kogust mitte, ning juhtumeid, kus varud ja põhivarad olid omavahel segunenud. Sellised anomaaliad näitavad, et varude arvestus vajab põhjalikku korrastamist sõltumata kasutatavast infosüsteemist. Korrektne raamatupidamine saab tugineda ainult korrektselt varude arvestusele. Kuigi raamatupidamisnäitajad on olulised, peeti veel tähtsamaks, et Kaitseväel oleks täpne ja usaldusväärne ülevaade oma varudest, eriti arvestades nende hulka kuuluvat strateegiliselt olulist ja suure väärtusega laskemoona. Riigikontrolli hinnangul peab varude arvestus olema laitmatu korras ning selles ei tohi esineda selliseid vastuolusid ja andmekvaliteedi probleeme, mida auditis Kaitseväge infosüsteemides tuvastati.

Andres Sutt täpsustas, kas probleem seisneb peamiselt töökorralduses ja kasutusmugavuses või on tegemist sügavamate süsteemsete vigadega, mis mõjutavad kogu varude arvestuse kvaliteeti.

Ines Metsalu-Nurminen sõnas, et probleem ei seisne üksnes infosüsteemides. Varem peeti arvestust edukalt ka paberil, mistõttu ei saa väita, et kõik puudused tulenevad tehnoloogiast. Auditi põhjal on olulised probleemid seotud ka tööprotsesside, vastutuse ja töökorraldusega ehk küsimusega, kuidas ja kelle poolt andmeid hallatakse ning uuendatakse. Need puudused on kirjeldatud nii auditiraportis kui ka juhtkonnale saadetud märgukirjas.

Andres Sutt küsis Kaitseministeeriumi esindajalt uue ERP (**Enterprise Resource Planning**) süsteemi kasutuselevõtu kohta. ERP-i valik ja juurutamine on iga organisatsiooni jaoks väga suur ja keeruline projekt, eriti nii suure ja keeruka valitsemisala puhul nagu Kaitseministeerium. Kas süsteemi valikul ja rakendamise ettevalmistamisel on kaasatud väliseid nõustajaid või eksperte ning kui plaanitakse tugineda ainult oma töötajatele, siis millistel põhjustel selline lähenemine on valitud.

Kadri Peeters selgitas, et uue ERP-süsteemi kasutuselevõtt on mitmeaastane projekt, mille valmimine võib võtta ligikaudu kolm aastat. Projekti juhitakse tööühma ja juhtrühma kaudu ning praegu ollakse eelanalüüsi etapis. Peagi plaanitakse välja kuulutada hange, mille kaudu kaasatakse väline partner, kes aitab hinnata organisatsiooni vajadusi ja määrata, milline süsteem oleks kõige sobivam. Alles pärast seda minnakse edasi põhisüsteemi hankega.

Priit Sibul küsis, millised Riigikontrolli auditites välja toodud probleemid on võimalik kõrvaldada juba käesoleva aasta lõpuks ning millised süsteemsed puudused jäävad järgmisse auditisse kindlasti alles?

Kadri Peeters vastas, et kuna Microsofti lahendused liiguvad pilvepõhiseks ja Kaitseministeeriumi valitsemisalas ei ole pilvelahenduste kasutamine lubatud, tuleb leida uus infosüsteemne lahendus. Käimas on intensiivne üheksast sammust koosnev tegevuskava, mille eesmärk on saavutada aasta lõpuks märgatavaid tulemusi varude arvestuse ja süsteemide

korraastamisel. Vajalikud tegevused on käivitatud, kuid lõpliku hinnangu nende mõjule saab anda alles pärast nende elluviimist ja tulemuste hindamist.

Ines Metsalu-Nurminen sõnas, et käesoleva aasta auditis keskendutakse eelkõige probleemidele, mille tõttu jäi ligikaudu 300 miljoni euro väärtuses juba Kaitseväge saabunud vara raamatupidamises ja infosüsteemides korrektselt arvele võtmata. Selle kordumise vältimine on seatud üheks peamiseks prioriteediks.

Leo Kunnas ütles, et kuna samad probleemid on jõudnud komisjoni ette juba teist korda, ei piisa tegevuskava kinnitamisest, vaid selle täitmist tuleb regulaarselt jälgida. Komisjonil on vaja saada perioodilisi ülevaateid, näiteks kord kuus või mõne muu mõistliku intervalliga, et hinnata, kuidas probleemide lahendamine edeneb.

Meelis Kiili leidis, et praegune arutelu keskendub peamiselt tagajärgedele, mille juured ulatuvad aastate taha tehtud juhtimis- ja reformiotsustesse. Tema hinnangul lõhkusi varasemad reformid kaitsevaldkonna tervikliku ja toimiva süsteemi, võttes Kaitseväge juhatajalt ära olulised tugifunktsioonid, mis peaksid toetama lahinguvalmiduse eest vastutamist. See on ka riigikaitseraporti üks peamisi järeldusi. Kas Kaitseväes kehtib endiselt vara üleandmise ja vastuvõtmise süsteem, kus üksuste üleandmisel vormistatakse akt ning kogu vara loetletakse ja kontrollitakse detailselt üle, nagu tema teenistusajal tavaks oli.

Andrus Merilo vastas, et see süsteem kehtib. Kaitseväes tehakse regulaarselt inventuure, eriti seoses võtmeametikohtade rotatsioonidega, mida toimub ligikaudu kolmandikus juhtudest igal aastal. Kaitseväge juhtkonna vahetumisel viiakse läbi üleandmisprotsessid ja inventuurid. Suurim muutus võrreldes varasemaga on aga varustuse ja varude mahu märkimisväärne kasv, mis muudab sama protsessi rakendamise oluliselt keerukamaks.

Kadri Peeters täiendas, et Riigikontrolli peamine tähelepanek oli, et sellest ei piisa kui üksuste ülemad teavad oma vastutusalas olevate varude tegelikku seisut. See teadmine peab olema ka korrektselt dokumenteeritud, digitaliseeritud ja infosüsteemides kajastatud, et organisatsioonil tervikuna oleks usaldusväärne ülevaade varadest ja varudest.

Enn Eesmaa küsis, kas kõik kavandatavad muudatused, arenguplaanid ja ambitsioonikad eesmärgid on seotud ka järgmise aasta eelarvega ning kas nende elluviimist on võimalik mõõta konkreetsete rahaliste näitajate kaudu?

Kadri Peeters vastas, et eelarveläbirääkimised on lõppjärgus. Kaitseministeeriumi arengukava (MAK) kirjeldab valitsemisala järgmise nelja aasta eesmärgi ja tegevusi.

Enn Eesmaa küsis, kas kavandatud tegevused ja arenguplaanid on rahaliselt kaetud ning kas nende elluviimine algab juba järgmise aasta eelarve raames?

Kadri Peeters kinnitas, et järgmise aasta plaanid on olemas ning neid tutvustatakse edaspidi põhjalikumalt.

Andrus Merilo sõnas, et kaitse-eelarve ei koosne ainult uute relvasüsteemide hankimisest, vaid selle eest tuleb tagada ka igapäevane kaitsevõime, sealhulgas varustus, vormid, laskemoon ja muu vajalik. Suurim väljakutse on siiski uute võimete ja relvasüsteemide soetamine, sest samade toodete ja tootmisvõimsuste pärast konkureerivad paljud riigid ning tootmisvõimekus ei kasva piisavalt kiiresti. Seetõttu ei sõltu hangete edukus ainult rahast, vaid ka sellest, kas vajalikku tehnikat ja relvastust on üldse võimalik soovitud ajaks saada. Kuigi üle 2 miljardi euro suurune kaitse-eelarve tundub Eesti jaoks väga suur summa ja kujutab maksumaksjale märkimisväärset koormust, on Eesti rahvusvahelisel relvaturul siiski suhteliselt väike ostja võrreldes suuremate liitlastega, näiteks Saksamaaga. Seetõttu ei

võimalda ka väga suur kaitse-eelarve automaatselt kõiki soovitud võimeid kiiresti välja arendada ning tuleb arvestada nii turu piirangute kui ka tootmisvõimsuste tegeliku olukorraga.

Peeter Tali küsis, kas vastab tõele väide, et HIMARS-süsteemide arvelevõtmisel ilma nende relvastuseta tekib arvestussüsteemis väga suur hulk üksikkirjeid, ulatudes sadade või isegi tuhandete kanneteni?

Elmar Vaher vastas, et seal on sadu kirjeid.

Kadri Peeters täiendas, et HIMARS-i ja teiste keerukate relvasüsteemide arvestuses on oluline probleem see, kuidas võtta süsteemi osi arvele siis, kui need saabuvad eri aegadel. Kui kogu HIMARS käsitleda ühe tervikliku objektina, tekib raskus, sest kõik komponendid ei jõua kohale korraga. Seetõttu peab arvestussüsteem võimaldama relvasüsteemi osade ja etappide kaupa arvele võtta.

Andrus Merilo tegi komisjonile ettepaneku korraldada 29. septembril Ämaris väljasõiduistung, et tutvuda kohapeal ladude ja varude haldamisega ning arutada auditis tõstatatud küsimusi vahetult tegelikus keskkonnas. Ta kinnitas, et osaleb isiklikult ning koos vajalike ekspertidega, et komisjoni liikmete küsimustele kohapeal vastata.

Ines Metsalu-Nurminen sõnas, et järgmise auditi ettevalmistus algab juba k.a oktoobris ning aega tegevuskava elluviimiseks on vähe. Ta avaldas lootust, et vähemalt osa kavandatud meetmetest jõutakse rakendada nii, et järgmise aasta audit ja raport ei oleks enam sama kriitilised. Kuigi avalikkuse tähelepanu on keskendunud ka teistele kaitsevaldkonna teemadele, peetakse Riigikontrolli hinnangul kõige olulisemaks ülesandeks varade ja varude arvestuse korrastamist. Rõhutati, et tegemist ei ole pelgalt raamatupidamisliku küsimusega, vaid kaitsevõime seisukohast kriitilise teemaga. Usaldusväärne ülevaade olemasolevatest ressurssidest on lahutamatu osa arusaamast, milline on tegelik kaitsevõime. Seetõttu peetakse just varude arvestuse korda saamist kogu probleemide kogumist kõige olulisemaks prioriteediks.

Peeter Tali sõnas kokkuvõtvalt, et Riigikontrolli esindaja(d) on oodatud komisjoni auditit tutvustama juba päev või paar enne auditi avalikustamist. Ühtlasi oodatakse Kaitseministeeriumilt igakuist ülevaadet Riigikontrolli poolt välja toodud kaitsevaldkonna puuduste kõrvaldamiseks läbiviidud tegevustest.

Kadri Peeters lubas järgmisel päeval edastada komisjoni liikmetele parendusprogrammi tegevuskava.

(allkirjastatud digitaalselt)
Peeter Tali
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Airi Ausmees
protokollija